

**ევროპული შეთანხმება ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს საქმის
წარმოებაში მონაწილე პირთა შესახებ**

სტრასბურგი, 5.03.1996

ქვემოთ ხელმოწერნი, ევროპის საბჭოს წევრი სახელმწიფოები,

*ითვალისწინებენ რა, ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა 1950 წლის 4 ნოემბერს ქ.
რომში ხელმოწერილ კონვენციას (შემდგომში „კონვენციად“ წოდებული);*

*მხედველობაში იღებენ რა, ევროპული კომისიისა და ადამიანის უფლებათა სასამართლოს საქმის
წარმოებაში მონაწილე პირთა შესახებ ევროპულ შეთანხმებას, რომელსაც ხელი მოეწერა 1969
წლის 6 მაისს ლონდონში;*

*ითვალისწინებენ რა, 1994 წლის 11 მაისს ქ. სტრასბურგში ხელმოწერილი კონვენციის მე-11 ოქმს,
(შემდგომში „კონვენციის მე-11 ოქმად“ წოდებული), რომელიც ცვლის საკონტროლო მექანიზმების
სტრუქტურასა და რომელიც ევროპული კომისიისა და ადამიანის უფლებათა სასამართლოს ნაცვლად
აარსებს მუდმივმოქმედ ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოს (შემდგომში „სასამართლოდ“
წოდებული)*

*ასეთი განვითარების შესაბამისად, მხედველობაში იღებენ იმას, რომ კონვენციის მიზნების უკეთ
განხორციელებისათვის მიზანშეწონილია, რომ სასამართლოს საქმის წარმოებაში მონაწილე პირებს
ადამიანი უფლებათა ევროპული სასამართლოს საქმის წარმოებაში მონაწილე პირთა შესახებ ახალი
ევროპული შეთანხმებით (შემდგომში „წინამდებარე შეთანხმებად“ წოდებული) მიენიჭეთ
გარკვეული იმუნიტეტები და საშუალებები,*

შეთანხმდნენ შემდეგზე:

მუხლი 1

1. წინამდებარე შეთანხმება გამოიყენება შემდეგი პირების მიმართ:

*ა) სასამართლოში წარმოებულ საქმეში მხარეებად, მათ წარმომადგენლებად და მრჩევლებად
მონაწილე ნებისმიერი პირები;*

*ბ) სასამართლოს მიერ გამოძახებული მოწმეები და ექსპერტები, ისევე როგორც საქმის წარმოებაში
მონაწილეობის მისაღებად სასამართლოს პრეზიდენტის მიერ მიწვეული სხვა პირები.*

**2. წინამდებარე შეთანხმების მიზნებისათვის, ტერმინი „სასამართლო“ მოიცავს კომიტეტებს,
პალატებს, უზენაესი პალატის პრეზიდიუმს, უზენაეს პალატასა და მოსამართლეებს. ტერმინი
„საქმის წარმოებაში მონაწილეობა“ მოიცავს მიმოწერას კონვენციის წევრი სახელმწიფოების
წინააღმდეგ სარჩელის მიზნით.**

**3. თუ მინისტრთა კომიტეტის მიერ კონვენციის 46-ე მუხლის მე-2 პუნქტით მასზე დაკისრებული
ფუნქციების შესრულების დროს, წინამდებარე მუხლის 1-ლ პუნქტში აღნიშნულ ნებისმიერ პირს,
ეთხოვება გამოცხადდეს ან წარადგინოს წერილობითი განცხადებები მინისტრთა კომიტეტის წინაშე,
ამ შემთხვევაში წინამდებარე შეთანხმების დებულებები გამოიყენება მასთან მიმართებაში.**

მუხლი 2

1. წინამდებარე შეთანხმების პირველი მუხლის პირველ პუნქტში მოხსენიებულ პირებს ენიჭებათ იმუნიტეტი სამართლებრივი დევნისაგან, სასამართლოს წინაშე მათ მიერ გაკეთებული ზეპირი ან წერილობითი განცხადებებისათვის ან წარდგენილი დოკუმენტების ან სხვა მტკიცებულებებისათვის.

2. ეს იმუნიტეტი არ მოქმედებს სასამართლოში წარდგენილი ნებისმიერი ასეთი განცხადების, დოკუმენტების ან მტკიცებულებების თაობაზე სასამართლოს გარეთ მიმოწერასთან მიმართებაში.

მუხლი 3

1. ხელშეკვრელი მხარეები პატივს სცემენ წინამდებარე შეთანხმების პირველი მუხლის პირველ პუნქტში მოხსენიებულ პირთა უფლებას იქონიონ თავისუფალი მიმოწერა სასამართლოსთან.

2. რაც შეეხება დაკავებულ პირებს, ამ უფლების განხორციელებაში იგულისხმება შემდეგი:

ა) მათი კორესპონდენციის გაგზავნა და ჩაბარება განხორციელდება ყოველგვარი დაგვიანებისა და გადაკეთების გარეშე;

ბ) ასეთი პირების მიმართ არ გამოიყენება არანაირი ფორმის დისციპლინარული ზომები, დაშვებული არნების მეშვეობით სასამართლოში გაგზავნილი რაიმე შეტყობინების გამო;

გ) ასეთ პირებს, სასამართლოში წარდგენილი სარჩელისა და ამით გამოწვეული ყველა პროცედურის შესახებ აქვთ მიმოწერისა და სხვათა დაუსწრებლად ისეთ ადვოკატთან კონსულტაციის უფლება, რომელიც კვალიფიცირებულია იმ სახელმწიფოს სასამართლოების წინაშე გამოსვლისათვის, სადაც ეს პირები არიან დაკავებულნი.

3. წინამდებარე პუნქტების გამოყენებისას, დაუშვებელია ჩარევა საჯარო ხელისუფლების მხრიდან, გარდა კანონით გათვალისწინებული და იმ შემთხვევებისა, როდესაც ასეთი ჩარევა აუცილებელია დემოკრატიულ საზოგადოებაში ეროვნული უსაფრთხოების ინტერესებისათვის, სისხლის სამართლებრივი დანაშაულის გამოვლენის ან დევნისათვის ანდა ჯანმრთელობის დაცვისათვის.

მუხლი 4

1.

ა) ხელშეკვრელი მხარეები ხელს არ შეუშლიან წინამდებარე შეთანხმების პირველი მუხლის პირველ პუნქტში გათვალისწინებულ პირთა თავისუფალ გადაადგილებასა და მგზავრობას სასამართლო პროცესზე დასწრების ან უკან დაბრუნების მიზნით.

ბ) დაუშვებელია მათი გადაადგილებისა და მგზავრობის შეზღუდვა, გარდა კანონით გათვალისწინებული და იმ შემთხვევებისა, როდესაც ასეთი ჩარევა აუცილებელია დემოკრატიულ საზოგადოებაში ეროვნული უსაფრთხოების ინტერესებისათვის, ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოებისათვის, ჯანმრთელობის ან ზნეობის ანდა სხვა პირთა უფლებებისა და თავისუფლებების დაცვისათვის.

2.

ა) ტრანზიტის ქვეყნებში ან სასამართლო პროცესის ადგილმდებარეობის სახელმწიფოში დაუშვებელია ამ პირთა დევნა ან დაკავება, ან მატ მიმართ, მათი პირადი თავისუფლების ნებისმიერი სხვა შეზღუდვა იმ ქმედებებისა და სასჯელებისათვის, რომლებსაც ადგილი ჰქონდათ მთავრობის დაწყებამდე.

ბ) ნებისმიერ ხელშეკვრელ მხარეს წინამდებარე შეთანხმების ხელმოწერის, რატიფიცირების, მიღების ან დამტკიცების დროს შეუძლია განაცხადოს, რომ წინამდებარე პუნქტის დებულებები არ

გამოიყენება მისი მოქალაქეების მიმართ. ასეთი განცხადება შესაძლებელია გამოტანილ იქნას ნებისმიერ დროს, ევროპის საბჭოს გენერალური მდივნის სახელზე მიმართული შეტყობინებით.

3. ხელშეკვრული მხარეები კისრულობენ ვალდებულებას მათ ტერიტორიაზე შეუშვან ყველა ის დაბრუნებული პირები, რომლებმაც თავისი მოვზაურობა დაიწყეს მათი ტერიტორიიდან.

4. წინამდებარე მუხლის პირველი და მეორე პუნქტების დებულებები წყვეტენ მოქმედებას, როდესაც ასეთ პირს წინამდებარე დღის განმავლობაში იმ დღიდან, როდესაც სასამართლო აღარ საჭიროებდა მის დასწრებას, ჰქონდა შესაძლებლობა დაბრუნებულიყო იმ სახელმწიფოში, რომელშიც დაიწყო მისი მოვზაურობა.

5. როდესაც არსებობს კონფლიქტი ხელშეკვრული მხარის მიერ სხვა ხელშეკვრულ მხარეებთან წინამდებარე მუხლის მე-2 პუნქტითა და ევროპის საბჭოს კონვენციით, ან ექსტრადიციის შესახებ ხელშეკრულებით ან სისხლისსამართლებრივ საქმეებზე ურთიერთდახმარების შესახებ სხვა ხელშეკრულებით ნაკისრ ვალდებულებებს შორის, წინამდებარე მუხლის მე-2 პუნქტის დებულებებს გააჩნიათ უპირატესი ძალა.

მუხლი 5

1. წინამდებარე შეთანხმების პირველი მუხლის პირველ პუნქტში გათვალისწინებულ პირებს ენიჭებათ იმუნიტეტი და შესაძლებლობები მხოლოდ იმისათვის, რათა უზრუნველყოფილ იქნას მათთვის სიტყვის თავისუფლება და დამოუკიდებლობა, რაც აუცილებელია მათი ფუნქციების, ამოცანების ან მოვალეობების შესრულებისათვის ან სასამართლოსთან მიმართებაში მათი უფლებების გამოყენებისათვის.

2.

ა) მხოლოდ სასამართლოს გააჩნია კომპეტენცია სრულად ან ნაწილობრივ მოხსნას ამ შეთანხმების მე-2 მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული იმუნიტეტი. სასამართლო არა მხოლოდ უფლებამოსილია, არამედ ვალდებულიცაა მოხსნას იმუნიტეტი ნებისმიერ შემთხვევაში, თუ მისი აზრით აღნიშნული იმუნიტეტი შეაფერხებს მართლმსაჯულების განხორციელებას და თუ იმუნიტეტის სრული ან ნაწილობრივი მოხსნა ზიანს არ მიაყენებს წინამდებარე მუხლის პირველი პუნქტით განსაზღვრულ მიზანს.

ბ) იმუნიტეტი შეიძლება მოხსნილ იქნას სასამართლოს მიერ ან *ex officio*, ან ნებისმიერი ხელშეკვრული მხარის ან ნებისმიერი დაინტერესებული პირის მოთხოვნით.

გ) იმუნიტეტის მოხსნის ან მოხსნაზე უარის თქმის თაობაზე გადაწყვეტილებებს თან უნდა დაერთოს განცხადება გამომწვევ მიზეზთა შესახებ.

4. თუ ხელშეკვრული მხარე ადასტურებს, რომ წინამდებარე შეთანხმების მე-2 მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული იმუნიტეტის მოხსნა აუცილებელია ეროვნული უსაფრთხოების წინააღმდეგ ნადენილ დანაშაულებთან დაკავშირებული საქმის წარმოებისათვის, სასამართლო მოუხსნის იმუნიტეტს მოწმობაში მითითებული წოდებით.

5. რაიმე ასეთი ფაქტის აღმოჩენის შემთხვევაში, რომელსაც თავისი ბუნებიდან გამოძვინარე შეუძლია გადაწყვეტი ზეგავლენა იქონიოს და რომელიც იმუნიტეტის მოხსნაზე უარყოფითი გადაწყვეტილების მიღებისას უცნობი იყო მოთხოვნის ავტორისათვის, ამ უკანასკნელს შეუძლია მიმართოს სასამართლოს ახალი მოთხოვნით.

მუხლი 6

წინამდებარე შეთანხმებაში არაფერი იქნა გაგებული როგორც კონვენციითა და მისი ოქმებით ხელშეკვრული მხარეების მიერ ნაკისრი ვალდებულებების შემზღვევლი ან მათი უგულვებელყოფელი.

მუხლი 7

წინამდებარე შეთანხმება ღიაა ხელმოსაწერად ევროპის საბჭოს ნებისმიერი წევრი სახელმწიფოებისათვის, რომლებსაც საზღვრულობაზე მათი თანხმობის გამონათვა შეუძლიათ:

1. რატიფიცირების, მიღების ან მოწონების აუცილებლობის შესახებ დათქმის გარეშე ხელმოწერით; ან
რატიფიცირების, მიღების ან მოწონების ქვემდებარე ხელმოწერით, რომელსაც მოჰყვება რატიფიცირება, მიღება ან მოწონება.
2. რატიფიცირების, მიღების ან მოწონების შესახებ ინსტრუმენტები დებონირდება ევროპის საბჭოს გენერალურ მდივანს.

მუხლი 8

1. წინამდებარე შეთანხმება ძალაში შევა ამ თვის პირველი დღიდან, რომელიც მოჰყვება ერთთვიან პერიოდს იმ თარიღიდან, როდესაც მე-7 მუხლის დებულებათა შესაბამისად ევროპის საბჭოს ათმა წევრმა სახელმწიფომ გამონათვა თანხმობა ხელშეკრულების საზღვრულობაზე, თუ ამ დღისათვის კონვენციის მე-11 ოქმი ძალაშია შესული ან წინააღმდეგ შემთხვევაში კონვენციის მე-11 ოქმი ძალაში შესვლის თარიღიდან.
2. ნებისმიერი სხვა წევრი სახელმწიფოს მიმართ, რომელიც შემდგომში გამოთქვამს თანხმობას მის საზღვრულობაზე, წინამდებარე შეთანხმება ძალაში შევა იმ თვის პირველ დღეს, რომელიც მოსდევს ერთთვიანი ვადის ამოწურვას ხელმოწერის, ან სარატიფიკაციო, მიღების ან დამტკიცების ან მოწონების შესახებ სიგელის დებონირების თარიღს.

მუხლი 9

1. ნებისმიერ ხელშეკვრულ მხარეს სარატიფიკაციო, მიღების ან მოწონების სიგელებს დებონირებისას ან ნებისმიერ შემდგომ დროს, ევროპის საბჭოს გენერალური მდივნის სახელზე მიმართული განცხადებით, შეუძლია გააფართოვოს ამ შეთანხმების მოქმედება ნებისმიერ ტერიტორიაზე რომელიც მითითებულია განცხადებაში და რომლის საერთაშორისო ურთიერთობების განხორციელებაზე იგი არის პასუხისმგებელი ან რომლის სახელით იგი უფლებამოსილია იკისროს ვალდებულებები.
2. პირველი პუნქტის შესაბამისად ვაკეთებულ განცხადებაში მითითებული ტერიტორიის ან ტერიტორიებისათვის წინამდებარე შეთანხმება ძალაში შედის იმ თვის პირველ დღეს, რომელიც მოსდევს ერთთვიანი ვადის ამოწურვას, გენერალური მდივნის მიერ განცხადების მიღების თარიღიდან.
3. პირველი პუნქტის შესაბამისად ვაკეთებული ნებისმიერი განცხადება, ამ განცხადებაში მითითებული ნებისმიერი ტერიტორიის მიმართ შესაძლებელია იქნას გამოთხოვილი, იმ პროცედურების შესაბამისად, რომელსაც წინამდებარე შეთანხმების მეათე მუხლი ადგენს დენონსაციისათვის.

მუხლი 10

1. წინამდებარე შეთანხმება მოქმედებს განუსაზღვრელი ვადით.
2. ნებისმიერ ხელშეკრულ მხარეს, ნებისმიერ დროს შეუძლია მოახდინოს ამ შეთანხმების დენონსაცია, ევროპის საბჭოს გენერალური მდივნის სახელზე გაკეთებული შეტყობინების მეშვეობით.
3. ასეთი დენონსაცია ძალაში შედის გენერალური მდივნის მიერ შეტყობინების მიღების დღიდან ექვსი დღის შემდეგ. ასეთი დენონსაცია არ ათავისუფლებს დანტერესებულ ხელშეკრულ მხარეებს იმ ნებისმიერი ვალდებულებებისაგან რომლებიც შესაძლებელია წარმოშობილიყო წინამდებარე შეთანხმებით პირველი მუხლის პირველ პუნქტში მითითებულ ნებისმიერ პირობა დაკავშირებით.

მუხლი 11

ევროპის საბჭოს გენერალური მდივანი შეატყობინებს ევროპის საბჭოს ყველა წევრ სახელმწიფოს:

- ა. ნებისმიერი ხელმოწერის შესახებ;
- ბ. სარატიფიკაციო, მიღების ან მოწონების შესახებ ნებისმიერი ინსტრუმენტის დეპონირების ან მიერთების სიგელის დეპონირების თაობაზე;
- გ. ამ შეთანხმების ძალაში შესვლის ნებისმიერი თარიღის შესახებ მე-8 და მე-9 მუხლების შესაბამისად;
- დ. ნებისმიერი სხვა აქტის, შეტყობინების ან წინამდებარე შეთანხმებასთან დაკავშირებული მიმოწერის შესახებ.
- ე. ამის დასტურად, ქვემოთ ხელმოწერმა, რომლებიც ამისათვის სათანადოდ იყვნენ უფლებამოსილნი ხელი მოაწერეს წინამდებარე შეთანხმებას.

შესრულებულია სტრასბურგში, 1996 წლის მარტის თვის მე-5 დღეს ინგლისურ და ფრანგულ ენებზე, რომელთაგან ორივე ტექსტი არის თანაბრად აუთენტური, შედგენილი თითო ეგზემპლარად, რომელიც შეინახება ევროპის საბჭოს არქივში. ევროპის საბჭოს გენერალური მდივანი გადაუვზავნის დამოწმებულ ასლებს ევროპის საბჭოს თითოეულ წევრ სახელმწიფოს.